

Autorski projekt Boruta Šeparovića po motivima istoimenog romana
 Ődöna von Horvátha, inspiriran djelom Franca Bifa Berardija *Heroji*

Dramatizacija: Borut Šeparović i Ivana Vuković

Redatelj: Borut Šeparović

Koprodukcija Montažstroja i Zagrebačkog kazališta mladih

Premijera: 22. veljače 2019.

Foto: Marko Ecegić

Maša Rimac Jurinović

OPASNA IDEOLOGIJA

Spajanjem dvaju udaljenih tekstova jasno se podcrtava koliko je ova opasna ideologija duboko pustila korijenje

Predstava *Mladež bez Boga* redatelja Boruta Šeparovića u koprodukciji MONTAŽSTROJA, ZKM-a i Akademije dramske umjetnosti duboko uznemiruje, stvara osjećaj tjeskobe i zabrinutosti. Literarni predlošci prema čijim je motivima nastala predstava datiraju iz dvaju različitih vremena. Ődön von Horváth svoj roman piše u egzilu bježeći od nacista i iz rakursa gimnazijskoga profesora povijesti daje moralnu dijagnozu društva koje se ne opire ideološkome diktatu i mladosti koja je lijena, bahata te puna prezira. S druge strane, knjiga *Heroji: masovna ubojstva i samoubojstva* talijanskoga filozofa Franca Bifa Berardija donosi suvremene monologe mladih ljudi koji si dodjeljuju ulogu Boga odlučujući o životu i smrti, svojoj i tuđoj. Spajanjem dvaju udaljenih tekstova (dramatizacija Borut Šeparović i Ivana Vuković) jasno se podcrtava koliko je ova opasna ideologija duboko pustila korijenje. Ona nikad nije nestala, već se samo pritajila i čeka pogodno tlo da prokljia. U ovoj je predstavi to neimenovana zemlja i samim time to može biti bilo koja zemlja. A lako se u njoj prepoznaje

i naša zemlja ili ono što bi je u skoroj budućnosti moglo zadesiti.

Predstava je mračna i surova u prikazu suvremenih tendencija u društvu, koje do ekstrema dovode mladi. Glumački ansambl (Boris Barukčić, Lucija Dujmović, Ivana Gulin, Ugo Korani, Ivan Pašalić i Bernard Tomić) uvjerljivo

Hladni i distancirani, koriste se svim dostignućima suvremene civilizacije, koja im omogućava da postanu još okrutniji i da dokumentiraju svoje ubilačke pohode

i precizno daje sliku današnje mladeži – mladeži bez Boga, koja o svijetu promišlja suprotno od vrijednosti koje su im humanističkim odgojem i obrazovanjem (očito bezuspješno) prenošene. Štoviše, s prezirom i dozom gađenja odnose se prema učitelju (Rakan Rushaidat), koji koliko god da se nastoji približiti mladima birajući način na koji komuniciraju, zapravo se još i više od njih distancira i ne uspijeva prenijeti poruku razumijevanja i tolerancije (*I crnci su ljudi*). Ne zato što nije autentičan, već zato što je to nemoguće. Zašto je nemoguće?

Zato što ta mladež prezire čovječanstvo i humanost, a pokreće ih prezir prema ljudskim bićima niže vrste. Oni sami su evoluirali, oni su iznad svih zombija koji sačinjavaju čak 94 % čovječanstva, oni imaju moć, oni odlučuju o životu i smrti. A ta je smrt u njihovim rukama ponižavajuća, okrutna, divljačka i mučna. Pa iako djeluju kao da su izvan kontrole i pod utjecajem svoje dijagnoze, oni su neočekivano suvisli dok argumentiraju svoje viđenje svijeta, svoje razloge i svoje postupke. Hladni i distancirani, koriste se svim dostignućima suvremene civilizacije, koja im omogućava da postanu još okrutniji i da dokumentiraju svoje ubilačke pohode.

Upravo je stoga scena ogoljena, a scenografiju (Borut Šeparović i Konrad Mulvaj) čine računala i veliki ekrani – svijet u kojem ovi mladi egzistiraju. Osim toga, uporaba videozapisa i aplikacija poput *Snapchata* (MONTAKSTROJ & Mitropa) omogućava gledatelju da u svijesti zadrži spoznaju da se radi o mladima, bez obzira na to koliko krvoločna zvjerad jesu ti mladi.

E-postojanje je naglašeno svakodnevnom odjećom koja se obješena nalazi duboko u dnu pozornice i iz toga običnog sporednoga svijeta, bezbožna mladež ulazi u svoj stvarni, a virtualni svijet. Odjeveni komotno, za *po doma*, umrežuju se i zaštićeni *nickovima* lako dostupne komercijalne igrice koriste kao poligon za uvježbavanje ubijanja.

Glazba (MONTAKSTROJ, Michel Corrette i Antonio Vivaldi) izvrsno doprinosi cijeloj atmosferi koju ova predstava postiže od prve minute, naglašava stanje svijesti mladih protagonista i osjećaj tjeskobe kod gledatelja, koji kulminira kad, nošeni zvonkim djevojačkim glasom i baladičnim stilom iz pozadine, dopru stihovi *natural born killers*...

Međutim, predstava donosi i zanimljivu promjenu paradigme. Naime, Andersa Breivika, desničarskog ekstremista i masovnog ubojicu igra djevojka

A upravo u to vjeruju ovi mladi. Oni su rođeni ubojice. Uvježbani i opasni. I samo u nekoliko trenutaka u pripremi za ubilački pohod u školu, ovi mladi pokazuju znake ljudskosti. Prvi, kada odjeveni u vojničku odjeću (kostimografkinja Marta Žegura) i naoružani *do zuba* na glavu stavljaju šilterice i na tren pred očima gledatelja postaju tek obični klinici i drugi, kada se obraćaju svojim roditeljima s porukom da ne krive sebe. A onda u trenu ponovno postaju egzekutori koji s adrenalinskim nabojem planiraju smrt, svoju i tuđu.

Međutim, predstava donosi i zanimljivu promjenu paradigme. Naime, Andersa Breivika, desničarskog ekstremista i masovnog ubojicu igra djevojka. No, ne razlikuje se Breivik samo po tome. Njegov je kostim bitno drukčiji – nema militantnih obilježja na svojoj odjeći, štoviše Breivik nosi odijelo i dok se u završnici dvojica ubojica/samoubojica uz puno *nabrijavanja* spremaju na svoj pohod, Breivik hladno, smireno i uz repetitivno automatizirano ponavljanje nišani prema publici. Promjena ekstremističkoga obrasca vidljiva je i u tome što se Breivik nakon terorističkoga napada ne odlučuje na samoubojstvo, već dodjeljuje sebi ulogu mučenika. Čitanjem govora *na publiku*, Breivik propovijeda svoju istinu.

Taj je trenutak možda, unatoč brojnim teškim scenama i najmučnijim trenutak. Jer koliko god da je ta promjena scenski zanimljiva, s druge je strane zastrašujuća i apokaliptična najava nove generacije rođenih ubojica.

